

11. april 2019
Side 1 af 7

Svar på 10-dages forespørgsel om toiletforholdene på folkeskolerne

Dette notat indeholder svar på Dansk Folkepartis forespørgsel om at få en status på tilstanden af toiletforholdene på de aarhusianske folkeskoler.

1. *Hvor langt er man nået med at renovere og etablere toiletter på folkeskolerne i Århus Kommune*

Baggrund

I forbindelse med budget 2017 blev følgende besluttet af byrådet:
Der afsættes 20 mio. kr. til renovering og etablering af nye toiletter på folkeskolerne, hvoraf i alt 1,5 mio. kr. i fire år findes ved interne omprioriteringer.

Prioriteringen er sket ud fra følgende prioriteringskriterier:

- De skoletoiletter med den ringeste rengøringsfaglige stand renoveres først
- Renovering af skoletoiletter gennemføres under forudsætning af en 50 % decentral medfinansiering af anlægssummen, da renovering falder inden for skolernes decentrale ansvar for indvendig vedligeholdelse
- Skoler, der har det største behov ud fra arealprincipperne i skoleudbygningsprogrammet, og samtidig er i gang med eller på vej til at gennemføre et RULL anlægsprojekter fra de tidligere prioriteringsrunder af RULL midlerne i 2014 og 2016 får udbygget med nye toiletter, så antallet af toiletter på disse skoler er et toilet pr. klasse

Behovet for renovering af de enkelte toiletter er af forskelligt omfang. Derfor er det den samlede anlægspris med egenbetaling, som er fast; men antallet af renoverede toiletter kan variere. Børn og Unges Planlægningsafdeling har i samråd med de interne rengøringskonsulenter udarbejdet et katalog med anbefalinger til fysiske indretninger, valg af udstyr, rengøringsvenlige materialer, placering m.v. kataloget blev præsenteret på en fælles workshop med skolernes administrative ledere og tekniske serviceledere den 17. maj 2017.

Den endelige prioritering af skoletoiletpuljen til henholdsvis renovering og anlæg af nye toiletter ses i tabel 1, sammen med status på de enkelte skoler.

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Århus Kommune

Planlægning

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 93 89 00 79
Direkte telefon: 30 71 56 68

Direkte e-mail:
lvol@aarhus.dk

Sag: 19/013304-2

Sagsbehandler:
Lene Vestervang Olsen

Prioritering og status

Der er to former for investeringer i bedre toiletter. Enten renovering af eksisterende toiletter eller etablering af nye toiletter. Skolerne står selv for renoveringer mens nybyggeri indgår i anlægsprojekter der ledes af forvaltningen. Tolv af renoveringsprojekterne gennemføres uafhængigt af anlægsprojekter.

11. april 2019
Side 2 af 7

Travlhed i håndværkerbranchen og et hensyn til at forstyrre undervisningen mindst muligt ved at udføre flere renoveringsopgaver samtidig, har forsinket gennemførelsen af flere toiletrenoveringer.

Tabel 1: Status i forhold til prioriteringen

Skolenavn	Anlægsramme i tusinde til renovering inkl. egenfinansiering	Anlægsramme i tusinde til nybyggeri	Den centrale andel af finansieringen i tusinde	Status
Risskov Skole	650	1.000	1.325	Udført
Ellevangskolen	390	-	195	Renoveringer er delvist gennemført. Den resterende indsats er udsat grundet skolens økonomiske udfordringer.
Virupskolen	325	-	163	Udført
Lystrup Skole	650	-	325	Under gennemførelse i forbindelse med aktuelt RULL-projekt
Elsted Skole	650	-	325	Under gennemførelse i forbindelse med aktuelt RULL-projekt
Samsøgades Skole	1.040	-	520	Enkelte renoveringer er gennemført. Den resterende renovering udføres som en del af skolens forestående RULL-projekt.
Skovvangskolen	520	3.750	4.010	Renoveringer er gennemført som del af et forsøgsprojekt Nyetablering udføres som en del af skolens forestående RULL-projekt.
Vorrevangskolen	650	-	325	Udført
Katrinebjergskolen	650	1.500	1.825	Igangværende
Holme Skole	390	1.500	1.695	Renoveringer er gennemført som del af et forsøgsprojekt. Nyetablering er ikke tidsfastsat endnu.
Sabro-Korsvejskolen	455	-	228	Udført
Sødalskolen	910	-	455	Udført
Gammelgårdskolen	1.300	-	650	Igangværende
Tranbjergskolen T	1.300	-	650	Udført

11. april 2019
Side 3 af 7

Rosenvangskolen	390	-	195	Udført
Vestergårdskolen	455	-	228	Nyetablering udføres som en del af et forestående anlægsprojekt på skolen.
Kragelundskolen	1.300	-	650	Igangværende
Malling Skole	780	2.000	2.390	Renoveringer er gennemført som del af et forsøgsprojekt. Nyetablering er ikke tidsfæstet endnu.
Beder Skole	650	-	325	Renoveringer gennemføres i 2019
Sølystskolen	650	-	325	Igangværende
Skåde Skole	-	1.000	1.000	Nyetablering udføres som en del af skolens forestående RULL-projekt.
Hårup Skole	195		98	Udført
Læssøesgade Skole	520		260	Udført
Bakkegårdskolen	650	-	325	Renoveringer gennemføres i 2019
Mårslet Skole		500		Nyetablering udføres som en del af et forestående anlægsprojekt på skolen.
Tilst Skole	75		37,5	Udført.
I alt	15.545	11.250	19.024	

Disponering af midlerne

Der er bevilget 20 mio. kr. til skoletoiletter Heraf anvendes 11,3 mio. kr. til etablering af nye toiletter i sammenhæng med planlagte anlægsprojekter. Skolernes medfinansierer selv 7,8 mio. kr. til renovering af toiletter.

1 a. Herunder en beskrivelse af, hvor mange folkeskoler der har tilfredsstillende toiletforhold.

For at få et bredere perspektiv på begrebet tilfredsstillende toiletforhold har MBU iværksat udviklingsprojektet "Fremtidens skoletoiletter", hvor skoletoiletter ses ud fra en helhedsorienteret, som beskrives nedenfor. Det skal ses i lyset af, at trivselsundersøgelserne viser, at selv nye toiletter kan opleves som værende utilfredsstillende for børnene.

Udviklingsprojektet

På Sølystskolen, Skovvangskolen og Holme Skole arbejdes der med at finde løsninger på fremtidens skoletoiletter i samarbejde med Sundhed og Trivsel. Der er bevilget på 2,1 mio. kr. fra Velfærdsteknologisk Udviklingspulje til at understøtte denne udvikling.

11. april 2019
Side 4 af 7

Projektet på Sølystskolen blev afsluttet sommeren 2018. Projekterne på Skovvangskolen og Holme Skole afsluttes i foråret 2019.

Der er udarbejdet 2 film fra Sølystskolen til dette projekt. Den første films titel er: *"Gode toiletvaner"*. <https://www.youtube.com/watch?v=xTljE93kZY8>
Filmen vil have god værdi i forbindelse med undervisningen af 5. klassetrin på skolerne.

Den nyeste film handler om *"Fremtidens skoletoiletter til indskoling"*. Tilsvarende udarbejdes fra Skovvangskolen, som er rettet mod mellemtrinnet, og Holme Skole, som er rettet mod udskoling, når projekterne er afsluttet.

Der udarbejdes en guide til indretning af skoletoiletter ud fra erfaringerne fra projektet, som præsenteres på et møde med skolernes tekniske serviceledere og administrative ledere. Dertil udarbejdes der en guide omkring de pædagogiske tiltag, som skolerne har ansvaret for med undervisningsmateriale og informationsmateriale til forældre.

b. hvor mange folkeskoler der mangler at få moderniseret toiletforholdene og hvor mange toiletter der mangler at blive etableret i alt på de eksisterende folkeskoler?

I den aktuelle prioritering har skolerne selv skullet medfinansiere renoveringen af toiletterne med 50%, derfor har det været en drøftelse med skolerne om omfanget af renoveringen på de enkelte skoler og ikke en total renovering af alle toiletterne på hele skolen. Derfor er behovet opgjort i anlægskroner og ikke i antal. Omkostningerne pr. toilet varierer også på de enkelte skoler.

I henhold til skoleudbygningsprogrammets standarder viser den aktuelle registrering af antallet af toiletter på skolerne, at der samlet set er ca. 3-400 færre toiletter pr elev/klasse end normen. Det fordeler sig umiddelbart på 14 skoler. Der forestår dog en datavalidering før der kan oplyses et mere præcist omfang af toiletbehovet. Hertil kommer behov for renovering af eksisterende skoletoiletter.

2) Hvor meget vurderes det at koste for at få renoveret og etableret de manglende toiletter på folkeskolerne i Århus Kommune?

Anlægsressourcer og behov

Behovet for renovering af toiletter er tidligere opgjort til ca. 65 mio. kr. I det der samlet renoveres for 16 mio. kr. vil restbehovet alt andet lige være på 49 mio. kr. Hertil kommer behovet for etablering af yderligere toiletter, som skønnes at være på 46 mio. kr. efter de ovenstående beskrevne indsatser er gennemført. Der forestår dog en datavalidering før der kan oplyses et mere præcist omfang af investeringsbehovet.

11. april 2019
Side 5 af 7

Hvis ønsker fra flere skoler om at få erstattet gårdtoiletter med indendørs toiletter vil det kræve yderligere investeringer på ca. 6 mio. kr. som dog delvist modsvares af færre udgifter til renovering af de eksisterende gårdtoiletter.

3) Hvor ofte bliver der gjort rent på et normalt toilet på en folkeskole?

Alle skoler får gjort rent på toiletterne én gang pr. dag, som standard, dertil tilkøber de fleste skoler én gang rengøring på de mest udsatte toiletter.

4) Hvor meget arbejder skolerne med at også eleverne bidrager til rene og pæne toiletter?

Med afsæt i det igangværende pilotprojekt er erfaringen, at det ikke er en udbredt tilgang til problematikken at arbejde med adfærd og elevansvar lokalt på skolerne. Derfor er dette også én af faktorerne som undersøges og forsøges udbedret i pilotprojektet 'Fremtidens Skoletoaletter'. På alle tre pilot-skoler er der gennemført aldersrettede inddragende undervisningsforløb, som bl.a. har til hensigt målrettet at øge elevernes bevidsthed om, hvordan tilstanden er på toiletterne, samt at øge deres ansvarsfølelse overfor toiletternes tilstand. Formålet er ligeledes at gøre eleverne opmærksomme på, hvilke kædereaktioner der kan opstå, hvis man f.eks. ikke samler sit papir op eller lignende. Herved skabes større ansvar overfor at rydde op efter sig selv, samt at elevernes bevidsthed øges i forhold til, hvordan de bruger toiletterne. Et af elementerne er f.eks. etablering af toiletpatruljer og møde med rengøringspersonalet, der skal være med til at forbedre kommunikationen og relationen mellem eleverne og rengøringspersonalet.

For de elever, som er tilknyttet de i pilotprojektet renoverede toiletter, er der gennemført et mere generelt undervisningsforløb udført af Sundhedsplejen, hvor sundhed omkring toiletbesøg, hygiejne og ansvar alle er emner, som er berørt.

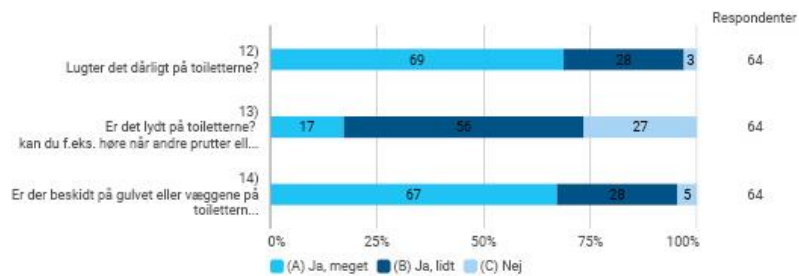
Resultaterne af før/efter spørgeskemaundersøgelser viser et tydeligt billede af, at disse inddragende undervisningsindsatser har en væsentlig effekt på børnenes tilfredshed med toiletforholdene, uanset om de er renoverede eller ej.

Herunder ses uddrag af spørgeskemaresultaterne, hvor det fremgår, at andelen af svar på om toiletterne er meget beskidte, falder væsentligt både for 3. klasserne, som ikke har fået renoveret toiletter, men har gennemgået et undervisningsforløb målrettet på elevansvar, og for 0.klasserne, som har fået nyrenoverede toiletter og undervisning af Sundhedsplejen.

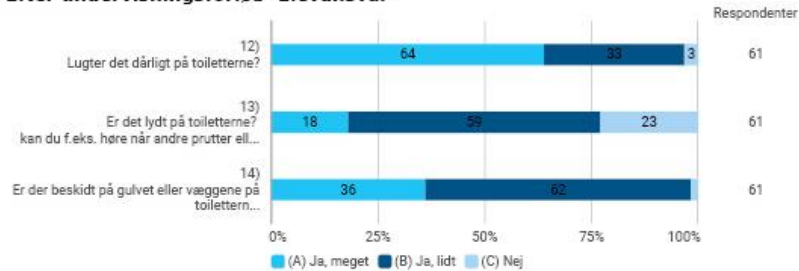

11. april 2019
Side 6 af 7

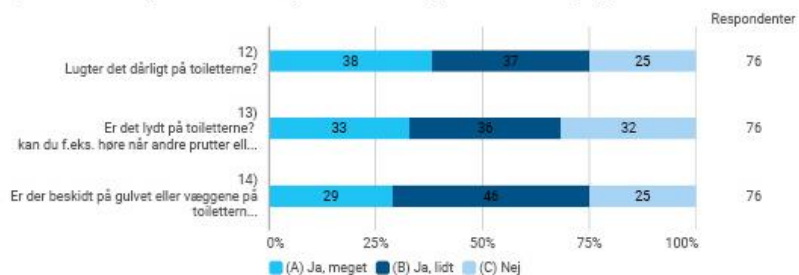
3. klasse Sølystskolen Før undervisningsforløb 'Elevansvar'

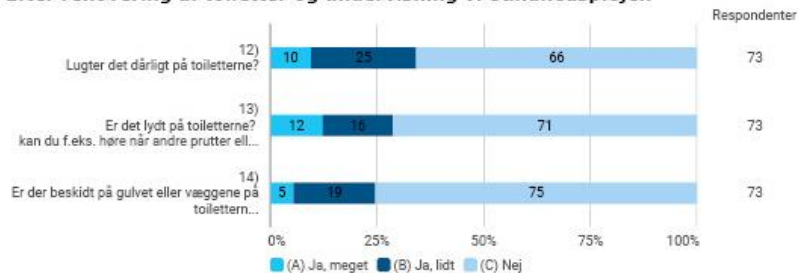
3. klasse Sølystskolen Efter undervisningsforløb 'Elevansvar'

0. klasse Sølystskolen Før renovering af toiletter og undervisning v. Sundhedsplejen

0. klasse Sølystskolen Efter renovering af toiletter og undervisning v. Sundhedsplejen

Som det fremgår af resultaterne, har det en væsentlig effekt ikke isoleret at forholde sig til toiletternes bygnings- og rengøringsmæssige tilstand. Børnenes vurdering af, om der er beskidt eller ej, går fra, at 75% svarer, at der er beskidt i et givent omfang, til at 75% svarer, at der ikke er beskidt. Disse resultater viser, at den rette vej er at investere i både de fysiske og de adfærdsmæssige rammer.

Analyserne af de forskellige indsatsers effekter er ikke afsluttet, men det er forventningen, at der på tværs af indsatser og alderstrin viser sig et billede af, hvor og hvordan der opnås de mest holdbare effekter i forhold til at sikre gode toiletforhold på den lange bane.

11. april 2019
Side 7 af 7

Det udarbejdede undervisningsmateriale skal tilpasses, så det kan udbredes og bruges på alle skoler evt. i samarbejde med Sundhedsplejen.

5) Hvor mange ressourcer har Århus Kommune modtaget fra staten til renoivering af toiletter på folkeskolerne?

Der er ingen statslig finansiering til renoivering af toiletter på folkeskolerne.

Med venlig hilsen

Thomas Medom
rådmand

/

Martin Østergaard Christensen
direktør